

باسمه تعالی

مجموعه اشعار منظوم آیات دروس

دین و زندگی (۳)

گردآوری و تنظیم: معصومه حمیدی

زاده

دبیر دینی دبیرستان علی یاس (۱)

ناحیه ابندرعباس

و عضو گروه دین و زندگی استان

هرمزگان

لیسانس: فرهنگ و معارف اسلامی

شماره پرسنلی: ۸۵۰۶۱۹۸۶

شماره تماس: ۰۹۱۷۳۶۸۲۰۴۸

درس اول

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ (حمد ۶ و ۷)

بشو هادي ما به راه راست ره آنکه منعم ز نعمات توست

نه آنان که خشم برایشان رواست نه آنها که هستند گمره ز راست

*** **

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى (طه/ ۵۰)

بگفتند آنکس که داده وجود به هرکس که اندر جهانست و بود

هدایت نمودش به آیین راست پس از آنکه بخشید جانش به خواست

*** **

سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى (اعلي ۱ تا ۳)

ستایش بکن شوکت کبریا که برترز هر چیز باشد خدا

جهان آفریدست، آن ذوالجلال هماهنگ کردش به حد کمال

به هر چیز اندازه ای را نهاد دري از هدایت به رویش گشاد

*** **

رُسُلًا مُبْتَلِينَ وَ مُنذِرِينَ لِنَّاسٍ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (نساء، ۱۶۵)

رسولان بسیار از سوي رب فرستاده گشتند بر این سبب

که بر اهل تقوي بشارت دهند به دلهايشان شوق و رحمت نهند

بر آنان که دم از پليدي زنند زقهر خداوند ترس افکنند

که حجت نماند دگر بر کسی که بر رب خود خرده گیرد بسی

عزیزست همواره پروردگار که بر وفق حکمت نمودست کار

*** **

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنْسِيهِ وَ مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ (زمر، ۴۱)

که قرآن بحق بر تو ای مصطفي براي هدایت رسید از خدا

پس امروز هر کس هدایت بیافت به سوی خودش سوی عزت شتافت
هر آنکس که گمره شد از راه راست زیانش فقط بر خود او بخاست
نباشی تو هرگز نگهبان ناس مرنجان خودت را چنین بی اساس

*** **

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ (اعراف، ۴۳)

گروهی که دارند آنجا سرا بگویند حمدست خاص خدا
که ما را به این عزت و جایگاه هدایت نفرمود کس جز اله
اگر حق نکردی هدایت به راه نبودیم اکنون در این جایگاه

*** **

آیات اندیشه و تحقیق درس ۱

آیه ۴۲ سوره یونس

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَيَعْقِلُونَ

چو قرآن بخوانی "تو ای مرد هوش" به ظاهر بر آن می سپارند گوش
ولی معنیش را نفهمیده اند سخنهاي آن را نسنجیده اند
که گوش دل آنکسان خود، کرسست "که هرگز نگردند یزدان پرست"
تو بر آنچنان قوم نادان و کر توانی کلامی بگویی مگر؟

آیه ۴۳ سوره یونس

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا لَأَبْصِرُونَ

گروهی از آنها ترا بنگرند که در بحر انکار غوطه ورنند.
چنین کوردل مردم بی بصر هدایت توانی نمودن مگر؟

آیه ۹ سوره اسراء:

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمٌ وَيُثَبِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ إِنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

همانا که قرآن شود راهبر به راهی کز آن نیست پاینده تر

بر آنها که دارند ایمان به رب
نمایند کار نکور روز و شب
بشارت دهد بر ثوابی کبیر
که یابند هرکس زخرد و زیپر

سوره نحل ۹۷

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

هر آنکس که صالح شد و راستکار
بی‌آورد ایمان به پروردگار
بر او زندگانی نیکو رسید
چو محشور گردد، بگردد سعید
فرا تر از اعمال نیکو، خدا
بر او نیک اجری نماید عطا

درس ۲

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ (شوری، ۱۳)

خداوند بهر شما مسلمین
همان شرع و احکام دادی و دین
که گفتا به نوح نبی زان اصول
به موسی و عیسی خلیل رسول
به بادی نجیبید هرزه زجای
بدارید دین خدا را به پای
مجوئید در دین ره اختلاف
گریزید پیوسته از هر خلاف
اگر مشرکان را به پروردگار
کنی دعوت و ترک بت‌های خوار
پذیرفتن این سخنها دگر
خدا برگزیند کسی را که خواست
تضرع کنان را برد سوی راست
بر ایشان رسد سخت، اندر نظر

*** **

وَ قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (بقره ۱۳۵)

بگفتند قوم یهود و نصار
نمایید آیین ما اختیار
بدارید آیین ما را نکو
توهم ای پیمبر بر آنها بگو
که ما می پرستیم دین خلیل
نبودی وی از مشرکان ذلیل

*** **

قولوا ءامنا بالله و ما انزل الي ابراهيم و اسماعيل و اسحاق و يعقوب و الاسباط و ما اوتي موسى و عيسى و ما اوتي النبيون من ربهم لا نقرق بين احد منهم و نحن له مسلمون (بقره ۱۳۶)

چو داريد باور به پروردگار	بگويد اين نکته را آشکار
که هستيم مومن به يکتا خدا	بر آنچه فرستاد بر مصطفي
بر آنچه بياورد سوي خليل	به يعقوب و اسحق و هم اسمعيل
به اخلاف يعقوب و موسي کليم	به عيسي و پيغمبران سليم
تفاوت ندارند در چشم ما	که هستند جمله زسوي خدا
بجوئيم آيين مردان پاک	مسلمان بر اويم در روي خاک

*** **

انّ الدين عند الله الاسلام و ما اختلف الذين اوتوا الكتاب ائنا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم و من يکفر بايات الله فان الله سريع الحساب (آل عمران/ ۱۹)

همانا که در نزد يکتا خدا	بود دين اسلام ديني سزا
از اول نکردند اهل کتاب	به آيين پاک محمد (ص) عتاب
ولي چونکه دیدند دينيست حق	عداوت بکردند بر اين نسق
به انگيزه بغض و رشک و گزاف	زهر سو بجستند راه خلاف
به آيات حق هر که کافر شود	به آيين کفر و عداوت رود
ببايد بترسد که وقت عذاب	خداوند باشد سريع الحساب

*** **

و ما ارسلنا من رسول ائنا بلسان قوميه ي لبين لهم... (ابراهيم/ ۴)

نکرديم مبعوث پيغمبري	که در بين مردم کند رهبري
مگر آنکه با قوم بد همزبان	که آيات حق را نمايد بيان

*** **

ما كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَ كَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا
(احزاب/۴۰)

محمد (ص) نباشد شما را پدر
کسي از شما نيست او را پسر
وليکن محمد(ص)رسول خداست
به تعبير حق خاتم الانبياست
که يزدان به هر چيز باشد علیم
همه چيزها را بداند حکيم

*** **

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ (انعام/۱۲۴)

خدا نيك داند که اندر کجا
رسالت نمايد به شخصي عطا

*** **

سوره آل عمران ۱۰۱ (اندیشه و تحقيق)

وَ كَيْفَ تَكْفُرُونَ وَ أَنْتُمْ تَتْلُوا عَلَيْنَا آيَاتِ اللَّهِ وَ فَيْكُمْ رَسُولُهُ وَ مَنْ يَعْتَصِمِ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ .

چگونه بگردید از کافران
بيابيد در زمره منکران
و حال آنکه آیات یکتا خدا
همي خوانده آيد براي شما
رسول خدا نیز بين شماست
دمادم بخواند به آيين راست
هر آنکس که ره را از اسلام جست
هدايت شود او به راه درست

درس ۳

وَ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَيَّ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ ي وَ ادعوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ (بقره/۲۴)

در آنچه که بر عبد خود مصطفي
فرستاده از لطف یکتا خدا
شما را اگر هست در دل گمان
بیاريد يك سوره مانند آن
گواهان بخوانيد غير از خدا
اگر راستگوئيد در ادعا

*** **

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَ لَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحَجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (بقره/۲۴)

گر این کار نامد ز دست شما
که هرگز نباشید بر آن سزا
بترسید زان آتش پُرفروز
که خود سوختش در همه شام و روز
بود سنگ خارا و مردان پست
که از بهر کفار آماده هست

*** **

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْعَانَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا (نساء/۸۲)

نخواهند آیا تعقل کنند
در آیات قرآن تامل کنند
که گر این کتاب وزین و گران
همی بود از غیر رب جهان
در آن یافت می شد بسی اختلاف
بدیدند در آن کلام خلاف

درس ۴

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ يَ وَيُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (آل عمران/۱۶۴)

خداوند بسیار ممت گذاشت
که بر مومنانش رسولي گماشت
رسولي که از بين خودشان بخاست
که سازد هدايت به آيين راست
بخواند بر آنها کتاب اله
کند تزکيه قلبها از گناه
بياموزد احکام شرع و کتاب
به حکمت نمايد مسير صواب
اگرچه که گمره بديد آشکار
از اين پيشتر در همه روزگار

*** **

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ (آل عمران/۳۲)

بگو پس نماييد اينک قبول
سخنهاي يزدان، همين سان رسول
ولي گر بشستند زينکار دست
بگشتند با کافران هم نشست
نباشد خدا دوست با کافران
ندارد نظر سوي آن منکران

*** **

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (بقره/۲۵۷)

خداوند با مومنین است یار	بود یاور مومنان کردگار
کند مومنان را زطلمت برون	سوی روشنائی شود رهنمون
کسانی که گشتند کافر به دین	بود دیو و شیطانشان همنشین
که خارج نماید کسان را ز نور	در اندازد ایشان به ظلمای دور
از اصحاب نارند ایشان تمام	بسوزد در آتش آن مدام

*** **

... وَلَن يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (نساء/۱۴۱)

که در هیچ هنگامه و هیچگاه	نکرده رهی باز یکتا اله
که تا چیره گردند کفار دین	برافراد مومن به روی زمین

*** **

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (نساء/۶۰)

ندیدی مگر حال آن انجمن	که دعوی نمودند بر این سخن
که بر آنچه یزدان تراداده است	به دیگر رسولان فرستاده است
کنون سخت ایمان بیاورده ایم	دل خویش را سوی دین کرده ایم
ولی باز خواهند بار دگر	نمایند طاغوت را راهبر
اگر چند امر آمد از کردگار	که گردند کافر به بتهای خوار
ولی اهرمن خواهد آن قوم بد	به گمراهی دور دستی رود

*** **

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ (حدید/۲۵)

رسولان خود را خدای جهان	فرستاد با معجزاتی عیان
کتابی عطا کرد و میزان نهاد	که مردم گر آیند یکسر به داد

*** **

اندیشه و تحقیق درس ۴

سوره ی شوری آیه ۱۵

فَلِذَلِكَ فَادُعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ وَقُلْ أَمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ لِحُجَّةٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

همین سان که ماموری اندر عمل	ترا داده دستور عزوجل
بخوان مردمان را به دین مبین	بکن پایداری در آیین دین
تو پیرو زامیال مردم مباش	به امت بگو این سخن را تو فاش
که بر مصحفی که خدا داده است	بیاوردم ایمان بجانم نشست
خدا بر من اینگونه دستور داد	که در بینتان حکم رانم به داد
همانا که الله، یکتا خداست	هم او ایزد ما و رب شماس
سزای عملهای ما بهر خویش	شما هم ره خود بگیری پیش
دگر بین ما جای گفتار نیست	زمان عمل وقت پندار نیست
کند حکم در بین ما کردگار	به او بازگردیم روز شمار

درس ۵

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَارَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (نساء/۵۹)

پس ای مومنان با رضا و قبول	اطاعت کنید از خدا و رسول
همین گونه با رغبت و با رضا	اطاعت نمایید اولی الامر را
چو دارید ایمان به پروردگار	بیاورده ایمان به روز بشمار
اگر بینتان شد جدالی دراز	به حکم الهی، بگردید باز
که این کار بهتر بود در صفت	سرانجام آن هست خوش عاقبت

*** **

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ (مائده/۵۵)

ولي شما هست يکتا خدا
همين سان فرستاده اش مصطفي
دگر مؤمناني که اندر صلوات
به وقت رکوعش دهنده ي زکات
(به اجماع آرا مراد از ولي
در اين آيه باشد امام علي(ع))

*** **

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (مائده/۶۷)

الا اي پيغمبر هر آنچه خدا
به تو کرد نازل بگو خلق را
اگر خود کلام خدای جلال
بر آنها نگوئي تمام و کمال
اداء رسالت نکردي تمام
در اين کار ننموده اي اهتمام
از آزار مردم يگانه اله
ترا در همه حال دارد نگاه
که کفار دون را خداوندگار
نخواهد کند عاقبت رستگار

*** **

... إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا (احزاب/۳۳)

که از اهل بيت نبوت، اله
شما را زهر عيب سازد بري
بخواهد کند دور رجز و گناه
کند پاک و تطهير از هر بدی

درس ۶

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ يَ لِبِرَاهِيمَ (صافات/۸۳)

خود از پیروانش یکی بُد خلیل
که کردی اطاعت ز نوح جلیل

*** **

دَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ ... (قصص/۱۵)

چو موسی به شهری فتادش گذر
از این کار کس را نکردی خبر

دو تن را بدید او که گرم جدال
یکی شیعه بود از بنی اسرائیل
گریبان دریده برای قتال
دگر يك زفر عونيان زين قبیل

*** **

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ (بینه/۷)
ولی مومنان به پروردگار
که صالح بگشتند و پرهیزکار
از ایشان نکوتر دراهل جهان
نبودست هرگز عیان و نهان

درس ۷

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ (يوسف/۱۰۹)

مگر این کسان هیچ سیر و سفر
که بینند اقوام پیشین خاک
شما مومنان گرکه خوب و درست
بدانید که خیر دارالقرآ ر
نکردند روی زمین در گذر
چسان جمله گشتند یکسر هلاک
تعقل نمایید محکم نه سست
شما را بسی بهترست آشکار

*** **

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَصْرِفُ اللَّهُ شَيْئًا وَ سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (آل عمران/۱۴۴)

محمد (ص) نباشد مگر رهبري
که پیغمبراني از او پیشتر
گر او هم به مرگی زدنیا رود
دگر باره آیا بپیچید سر
هر آنکس که مرتد شد و روی تاخت
از این کفر و عصیان او هیچگاه
فقط خویش را افکند در ضرر
خداوند پاداش نیکو بداد
که از ایزد آمد به پیغمبري
بد ندی که بستند رخت سفر
و یا کشته گردد زدنیا شود
به دین جهالت بگردید بر؟
دگر باره بر کفر و عصیان شتافت
نیاید زیان بر یگانه اله
فکندست در خرمن خودشور
به هرکس که شکر نعم را نهاد

درس ۸

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَيَّ سَبِيلًا (فرقان/۵۷)

به امتت بگو ای نبی این سخن
که مرزدي نمي خواهم از خلق من
همین بس که بر راه یزدان روید
امیدست خوشبخت و مفلح شوید

*** **

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (سبأ/۴۷)

نجویم ز تبلیغ خود هیچ اجر
خواهم شما را رسد نیز زجر
که پاداش من نزد یکتا خداست
خدایی که قیوم وحی و گواست

*** **

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ (شوری/۲۳)

به مردم بگو ای رسول خدا
مگر آنکه در حق خویشان من
هر آنکس کند کارهای نکو
خواهم نه اجر و نه مزد از شما
که حقاست ایزد خدایی غفور
محبت بورزید اندر وطن
فزائیم ما بر نکویی او
بر آنان که هستند بر او شکور

درس ۹

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (انفال/۵۳)

چو نعمت به قومی نماید عطا
مگر آنکه آن قوم احوال خود
همانا سمیع است پروردگار
نه آن را دگرگونی نماید خدا
دگرگون نمایند از آنچه بُد
علیم است همواره آن کردگار

*** **

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ (رعد/۱۱)

خداوند احوال هیچ امتی
دگرگون نخواهد کند مدتی

درس ۱۰

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ
لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا
(نور/۵۵)

خدا بر شما مومنان به وي	به نيكو خصالان فرخنده پي
بدادست وعده كه روي زمين	بخواهيد شد حاكم و جانشين
كه اقوام بسيار ناپاك و پاك	بگشتند خود جانشين خاك
به آيين اسلام، يكتا خدا	تسلط ببخشيد، فزايد بقا
همه مومنان را پس از خوف و بيم	دلي ايمن از مكر دشمن دهيم
كه من را بخوانند يكتا اله	بتان را بخوانند پست و تباه
پس از اين چو كافر شود كس به من	بود فاسق و اندر آن نيست ظن

*** **

وَ تَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ (قصص/۵)

اراده نموديم، منت نهم	به مستضعفين پيشوايي دهيم
بگردند روي زمين جانشين	بگردند خود وارث آن زمين
خود از بعد تورات، اندر زيور	بگذرد از بعد تورات، اندر زيور
كه شايسته مردان داراي دين	تصور نمايند ملك زمين

*** **

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (توبه/۳۳)

فرستاد پيغمبرش را خدا	هدايت بدو داد و ديني سزا
به او دين حق داد و پيغمبري	كه بر كل ادیان دهد برتري
اگر چند از اين عمل مشركان	كراهت بورزند از عمق جان

*** **

درس ۱۱

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (فصلت/۴۲)

نه از هیچ راهی نه در هیچگاه
ندارد در آن باطلی هیچ راه
از آنرو که از کردگاری رسید
که بسیار باشد حکیم و حمید

*** **

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (توبه/۳۳)

فرستاد پیغمبرش را خدا
به او دین حق داد و پیغمبری
هدایت بدو داد و دینی سزا
که بر کل ادیان دهد برتری
اگر چند از این عمل مشرکان
کراهت بورزند از عمق جان

*** **

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ (توبه/۱۲۲)

نبایست با هم همه مومنان
بباید ز هر قوم اندر بلاد
بیابند بیرون ز شهر و مکان
فقط جمعی آیند بهر جهاد
گروهی بمانند پیش رسول
که دانش نمایند از وی حصول
سزد زو احادیث آموختن
به حکمت روان را برافروختن
بگویند بر امت خویشتن
همان گفته ها را به هر انجمن
بود آنکه آنان ز عصیان و کفر
بتابند صورت، بیابند غفر

درس ۱۲

أَدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِأَلْسِنَةٍ حَسَنَةٍ... (نحل/۱۲۵)

به برهان و حکمت به پند و سخن
بخوان بندگان را به آیین من
به نیکوترین سبک و راه و نسق
بکن بحث و گفتار در باب حق

*** **

فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ وَ لَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (هود/۱۱۲)

تو را امر آمد زرب غفور
که ثابت قدم باشی و هم صبور
ترا هر که گردیده همراه و یار
کند استقامت بود پایدار
نه از حد فراتر گذارید پا
که بینا و داناست یکتا خداست

*** **

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران/۱۵۹)

کنون رحمت و لطف رب جهان
تو را کرد با مردمان مهربان
اگر ای محمد (ص) بُدِي تندرُو
پراکنده گشتند از گرد تو
اگر مردم از روی نابخردی
نمودند در حق تو صد بدی
گناهانش را ببخش و زرب
بر آنها کن آمرزشی را طلب
بکن مشورت در زمان نبرد
که جنگ است اکنون چه بایست کرد؟
بر آنچه مصمم بگشتی بر آن
به یزدان توکل کن و پیش ران
که باشد خدا دوست با آن عباد
که دارند بر رب خود اعتماد

*** **

وَ إِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَ اطِيعُوا أَمْرِي (طه/۹۰)

خدای شما مهربان کبریاست
زمن راه جویدکاین ره سزاست

*** **

درس ۱۳

وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا (اسراء/۷۰)

بني آدمي را خود اندر زمین
بسی منزلت داد جان آفرین
به مرکب بگشتند ایشان سوار
به خشکی و دریا شده رهسپار
به آنها بدادیم روزی پاک
از آنچه بروید از بطن خاک
که نسبت به مخلوقهای دگر
فضیلت بدادیم ما بر بشر

*** **

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَ لَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
(يونس/۲۶)

نکوکار مردم سزای نکو
ببینند از جانب لطف او
به رخسار آن مردم حق پرست
غبار خجالت نخواهد نشست
بمانند جاوید اندر بهشت
چه فرجام نیک و چه خوش سرنوشت

*** **

وَ الَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ... (يونس/۲۷)

هر آنکس که کردست اعمال بد
به قدر همان کار کیفر برد
بگردند رسوا و نابود و خوار
نیابند یاری زپروردگار

*** **

وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ لَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ (منافقون/۸)

نداندن گویا که هر اقتدار
بود در کف قدرت کردگار
بود خاص پیغمبر و مومنین
که گشتند مومن به اسلام و دین
ولیکن دورویان کوتاه بین
نبردند بوئی زایمان و دین

*** **

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا... (فاطر/۱۰)

هر آنکس که عزت نماید طلب
بداند که عزت بود خاص رب

درس ۱۴

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْقَانِتِينَ وَ الْقَانِتَاتِ وَ الصَّادِقِينَ وَ الصَّادِقَاتِ وَ الصَّابِرِينَ وَ الصَّابِرَاتِ وَ الْخَاشِعِينَ وَ الْخَاشِعَاتِ وَ الْمُتَصَدِّقِينَ وَ الْمُتَصَدِّقَاتِ وَ الصَّائِمِينَ وَ الصَّائِمَاتِ وَ الْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَ الْحَافِظَاتِ وَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَ الذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَ أَجْرًا عَظِيمًا
(احزاب/۳۵)

به آنکس که تسلیم امر خداست
به آنکس که مومن برآن کبریایست
به آنان که طاعت کنند و دعا
عبادت نمایند دور از ریا

نیارند جز راستی برزبان	به آنان که دارند صدق بیان
به آنان که دارند ترس از خدا	بر آنکس که صابر بود در بلا
که یاری نمایند اهل نیاز	به آن خیر خواهان مسکین نواز
که هستند مشتاق پروردگار	بر آن روزه داران پرهیزکار
همه پاکدامن بدور از حرام	به آنان که دارند حجبی تمام
یگانه کسی را که هستی بداد	به آنان که بسیار سازند یار
ببینند آرزوش از آن کریم	از ایزد بر آنهاست اجری عظیم

*** **

وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (روم ۲۲)

یکی اینکه خلقت نمودست جفت	و ز آیات دیگر که بایست گفت
شود بینتان دوستی برقرار	که با هم بگیرند انس و کنار
بر این گفته ننهند انگشت رد	کسانی که هستند اهل خرد

*** **

وَ اللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ (نحل/۷۲)

خدا بهرتان جفت را آفرید	کز آن جفت فرزند آید پدید
زازواج، خود خلق کردی همه	پسرها و دختران و نیکو نوه
ز پاکیزه نعمت به روی بلاد	شما را چنین روزی خوش نهاد
به باطل گرایند لیکن کسان	بگردند کافر به روزی رسان

درس ۱۵

لَا تَتَّخِذُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا... وَ لَا تَتَّخِذُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا... أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَ الْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَ يُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (بقره/۲۳۱)

مگیرید از مشرکان هیچ زن	مگر آنکه گردند مومن به من
مبادا که بر مشرکان زن دهید	مگر آنکه مومن شود آن پلید

کنون مشرکان به پروردگار	بخوانندتان هر زمان سوي نار
ولي از ره لطف رب جهان	شما را بخواند به باغ جنان
نماید بیان ایزد آیات خویش	مگر مردمان پند گیرند بیش

*** **

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءِ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَ لِيُؤْتِيَنِي يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (ابراهيم/۴۰ و ۴۱)

من و نسل من را زروي نیاز	بگردان زخوانندگان نماز
دعاهای ما را اجابت نما	تو ای کردگار ای یگانه خدا
من و والدین من و مومنان	بیخشای آنروز سخت و گران
به هنگامه سخت یوم الحساب	بیخشای ما را مفرما عذاب

درس ۱۶

وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ مَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ (طور/۲۱)

همه مومنان به یکتا خدا	که گشتند مومن به روز جزا
چو فرزندهاشان در ایمان و دین	از آنان بجستند ره همچنین
بر آن مردم پاک و نیکو سرشت	رسانیم فرزندهشان در بهشت
زپاداش آن نیکوان هیچگاه	نخواهد بکاهد یگانه اله
که هر کس زهر چیز اندوختست	بدیدست پاداش یا سوختست

*** **

وَ قَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَوْفٍ وَ لَا تَنْهَرُهُمَا وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (اسراء/۲۳)

خداوند راندست حکمی سزا	که جز او مخوانید کس را خدا
به نیکی بکشید بر والدین	شما راست بر گردن این حق و دین
و گر سالخورده بگشتند و پیر	بگشتند در چنگ پیری اسیر

مگویی چیزی که رنجند از آن
مبادا که آزار و شر و ضرر
سخن چون بگویی اندر کلام
چو خود آشکارا بود چه نهان
مباید هرگز به مادر پدر
بگویی با عزت و احترام

*** **

وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ قُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا (اسرا ۲۳)
همیشه پروبال لطف و خضوع
بکن روی خود را به پروردگار
بگو این سخن را تو با کردگار
همانسان که آنها در لطف و ناز
زخردی به رویم نمودند باز
تو در حق آنها ترحم نما
بکن مهربانی بر ایشان روا

*** **

معصومه حمیدی زاده دبیر دینی دبیرستان علی یاس (۱)

ناحیه ابندرعباس

و عضو گروه دین و زندگی استان هرمزگان

منبع: قرآن مجید با ترجمه شعری (قرآن نامه امیدمجد)

آذر ماه ۹۰